

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Юридичний факультет
Кафедра цивільного та кримінального права і процесу

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
РОБОТА З ВІДКРИТИМИ БАЗАМИ ДАНИХ, ІНФОРМАЦІЙНА
БЕЗПЕКА І ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Спеціальність 061 «Журналістика»

Розробник	Мамчур Л.В.
Завідувач кафедри розробника	Блага А.Б.
Декан факультету	Січко Д.С.
Гарант освітньої програми	Фінклер Ю.Е.
Керівник НМЦ «Школа журналістики»	Монахова Т.В.
Начальник НМВ.	Шкірчак С.І

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Робота з відкритими базами даних, інформаційна безпека і захист інтелектуальної власності	
Галузь знань	06 «Журналістика»	
Спеціальність	061 «Журналістика»	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	«Журналістика»	
Рівень вищої освіти	Магістр	
Статус дисципліни	Вибіркова	
Курс навчання	5	
Навчальний рік	1	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	10	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4,5 кредитів / 135 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	30	
	15	
	90	
Відсоток аудиторного навантаження	33 %	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	-	
Форма підсумкового контролю	Іспит	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Робота з відкритими базами даних, інформаційна безпека і захист інтелектуальної власності» є вибірковою дисципліною для студентів Інституту філології спеціальності «Журналістика» п'ятого року навчання, рівень підготовки «Магістр», та має професійно-прикладний характер. Ця дисципліна тісно пов'язана з курсами обов'язкової професійної підготовки: «Теорія та історія соціальних комунікацій, глобальні та локальні медіа», «Технології та виробництво медіапродукту», «Теорія і практика медіадосліджень» та окремими вибічковими дисциплінами: «Інвестигативна журналістика: методи та інструментарій», «Публіцистика в блогах», «Особливості роботи журналіста з вразливими групами», «Зображальна журналістика в контексті інформаційно-сміслової війни» та ін.; вона вивчається магістрами, які вже здобули базові знання і є фахово орієнтовані.

Навчальна дисципліна «Робота з відкритими базами даних, інформаційна безпека і захист інтелектуальної власності» передбачає розгляд основних засад і особливостей роботи журналіста із відкритими базами даних, інформаційної безпеки медіа та журналіста та захисту творчого доробку працівників мас-медіа силами інституту інтелектуальної власності у нових умовах глобалізації і інформатизації медіасередовища відповідно до чинного законодавства України.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Робота з відкритими базами даних, інформаційна безпека і захист інтелектуальної власності» є законодавство України, яке пов'язане з мас-медіа і яке регламентує його утворення та безпосередню діяльність в інформаційному просторі України.

Мета курсу «Робота з відкритими базами даних, інформаційна безпека і захист інтелектуальної власності»:

- ознайомити студентів з основними принципами організації виробничо-творчої діяльності журналіста і редакційного колективу в процесі пошуку і обробки інформації з урахуванням можливостей використання електронних інформаційно-аналітичних систем;
- сформувати систему знань з практичного використання інформаційних ресурсів, специфіки їх використання представниками ЗМІ;
- сформувати навички володіння інформаційно-аналітичними технологіями і застосування їх у процесі підбору інформації, у першу чергу із відкритих баз даних;
- сформувати навички критичного аналізу добутої інформації, підвищити рівень медіаграмотності і інформаційної обачності;
- сформувати вміння визначати необхідність юридичної консультації перед публікацією журналістських матеріалів;
- сформувати знання щодо системи інтелектуальної власності та видів і особливостей охорони результатів творчої діяльності журналіста як об'єктів авторського права чи суміжних прав, також щодо елементів державної таємниці у діяльності журналіста.

Форми та методи навчання

Мета курсу досягається через такі *форми навчання*:

- лекційні заняття, що передбачають теоретичного матеріалу по кожній з визначених тем. Заняття проводяться з використанням технічних та програмних засобів;
- семінарські (практичні) заняття, які передбачають підготовку теоретичних питань, їх обговорення в аудиторії та поступове практичне оволодіння студентами практичними навичками використання засобів сучасних інформаційно-комунікаційних технологій з урахуванням ступеня їх безпеки, та застереження власних прав і охоронюваних законом інтересів;
- консультації, які проводяться з метою допомоги студентам у виконанні їх індивідуальних завдань та роз'яснення окремих розділів теоретичного матеріалу, відпрацювання студентами пропущених занять.

Зважаючи на виклики сьогодення, матеріали курсу можна використовувати як у очній, так і у дистанційній формі навчання через засоби комунікації, Інтернет. В інформаційному суспільстві надзвичайно важливим аспектом формування кваліфікованого фахівця-журналіста є забезпечення віддаленого доступу до навчальних матеріалів, тоді студент повинен якісно їх аналізувати і використовувати у навчально-пошуковому процесі.

Методи навчання:

- усного контролю – індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, повідомлення, доповідь.
- письмового контролю – контрольні роботи, самостійні письмові роботи, індивідуальні творчі завдання.
- самоконтролю – уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Завдання курсу «Робота з відкритими базами даних, інформаційна безпека і захист інтелектуальної власності»:

- сформулювати основні теоретичні та нормативно-правові засади здійснення і гарантій професійної діяльності журналіста у інформаційній системі в цілому й діяльності мас-медіа зокрема;
- створити цілісне уявлення про поняття і суть, існуючу систему і класифікацію інформаційних ресурсів за типом доступу / формою власності;
- визначити поняття, різновиди та мережу відкритих баз даних в Україні і світі, засади отримання інформації з відкритих джерел;
- виробити базові навички роботи з інформацією у відкритих базах даних, з огляду на умови доступу до неї та специфіку використання окремих інформаційних джерел, з огляду на існування таких суспільних інститутів, як:
 - а) юридичний захист авторських і суміжних прав;
 - б) захист персональних даних;
 - в) інформаційні загрози;
 - г) інформаційне протистояння та інформаційні війни;
- надати комплексну характеристику правового статусу та законодавчих гарантій діяльності мас-медіа як користувачів відкритих баз даних, визначити особливості журналістського матеріалу як похідного продукту;
- детермінувати межі свободи вираження поглядів журналіста, визначити коло ризикових у правовому сенсі журналістських матеріалів;
- виробити навички превентивного запобігання витокам інформації, уникнення несанкціонованих впливів і конфіденційності роботи з джерелами, у тому числі через мережу Інтернет з використанням засобів комп'ютерної/ мобільної техніки;
- виробити вміння правильної первинної ідентифікації результатів власної творчої діяльності як потенційно охоронюваних об'єктів інтелектуальної власності, приймати своєчасне рішення про отримання і фіксацію моменту набуття правової охорони такими об'єктами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни **студенти повинні знати:**

- інституційні складові інформаційного простору і інформаційних ресурсів держави, режим функціонування останніх;
- конституційні засади, міжнародні договори та національну нормативно-правову базу діяльності ЗМІ;
- ключові поняття та терміни інформаційного та мас-медійного законодавства України;
- порядок роботи і загальні та особливі умови доступу до відкритих баз даних, правовий режим використання отриманої інформації, можливі правові ризики;
- базові поняття інформаційної безпеки, засоби її забезпечення, способи попередження небажаних впливів на журналіста або інформацію, якою він володіє;
- конституційно-правове регулювання права на доступ до публічної інформації, захисту журналістських джерел, специфіки розміщення реклами в мас-медіа;
- кримінально-правові норми журналістської діяльності, перешкоджання діяльності мас-медіа;
- поняття права інтелектуальної власності в сфері засобів масової інформації й гарантій його дотримання;
- типові порушення прав журналіста як суб'єкта творчої діяльності, можливі способи захисту його інтересів.

Студенти повинні вміти:

- визначати суспільну потребу у отриманні та споживанні конкретної інформації;

- передбачити реакцію аудиторії на інформаційний продукт, прогнозувати можливі наслідки;
- активно використовувати відкриті бази даних для пошуку і отримання необхідної для створення інформаційного продукту інформації;
- розрізняти безкоштовні та платні, загальнодержавні та приватні відкриті бази даних, визначати умови і засади користування ними;
- співставляти інформацію з різних джерел, критично оцінювати інформацію на предмет її валідності, достовірності, повноти, безпеки, суспільної значимості тощо;
- гнучко реагувати на зміни в інформаційному просторі стосовно предмета дослідження, виокремлювати недоброякісну інформацію і уникати її;
- опрацювання інформації здійснювати з урахуванням принципів і правил безпечної інформаційної, у тому числі професійної журналістської діяльності;
- знаходити спеціальні норми, що регулюють питання пошуку інформації, безпеки журналіста, його прав та обов'язків, охорони результатів творчої діяльності, у чинному законодавстві, судовій практиці та рішеннях ЄСПЛ.
- практично застосовувати знання законодавства у журналістській діяльності;
- Виокремлювати під час виконання інформаційного пошуку факти, події, відомості, процеси, щодо яких є необхідним розширення інформаційних джерел і додатковий пошук або перевірка якості.

Програмні компетентності

Загальні компетентності

- ЗК 1 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 3 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 4 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, до провадження безпечної діяльності
- ЗК 6 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК 7 Здатність до пошуку нестандартних підходів у розв'язанні професійних завдань.
- ЗК 8 Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, методами і технологіями.

Фахові компетентності

- ФК 1 Здатність цінувати та поважати різноманітність культур, вікову, соціальну, гендерну особливості кожної людини.
- ФК 2 Здатність до пошуку актуальних тем, цікавих героїв та створення якісного інформаційного продукту.
- ФК 4 Здатність до фахового аналізу українських і зарубіжних медіагалузей
- ФК 5 Здатність самостійно визначатися із професійною спеціалізацією і працювати в конкретному сегменті журналістики (культурній, спортивній, політичній, соціальній тощо).
- ФК 6 Здатність бути критичним і самокритичним, здатність до постійного самовдосконалення.

Програмні результати навчання

- ПРН 1 Працювати як «універсальний журналіст»: створювати текстовий, аудіо-візуальний та мультимедійний контент
- ПРН 2 Використовувати державну мову в професійній діяльності.
- ПРН 3 Використовувати іноземну мову в професійній діяльності.
- ПРН 4 Застосовувати професійні знання для створення медіапродукту.
- ПРН 5 Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

ПРН 6 Дотримуватися принципів і правил безпечної діяльності.

ПРН 7 Дотримання принципів і стандартів журналістики та журналістської етики.

ПРН 10 Здатність продукувати якісний текстовий, аудіо-візуальний, мультимедійний контент.

ПРН 11 Планувати та здійснювати ефективні медіадослідження.

ПРН 12 Здійснювати комунікацію з колегами, планувати та виконувати самостійну і командну роботу

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

№ з/п	Назви розділів та тем	За формами занять, годин		
		Аудиторні		Самостійна робота студента
		Лекції	Практичні	години
1	Інформаційне середовище. Інформація як суспільне благо і як об'єкт прав і обов'язків. Режим доступу до інформації	4	2	10
2	Інформаційні ресурси. поняття, види. Правові засади отримання і використання інформації з відкритих баз даних	4	2	12
3	Інформаційна безпека	4	2	12
4	Захист інформації	4	2	10
5	Інформаційна безпека в медіа для журналістів і користувачів. Медіаосвіта	4	2	12
6	Відповідальність в інформаційних відносинах	4	2	12
7	Загальні положення про об'єкти інтелектуальної власності. Система і механізм охорони інтелектуальної власності	4	2	10
8	Захист прав інтелектуальної власності	2	1	12
	Разом	30	15	90

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	Тема, план
1-2	Інформаційне середовище. Інформація як суспільне благо і як об'єкт прав і обов'язків. Режим доступу до інформації <ol style="list-style-type: none">1. Сучасне інформаційне суспільство. Програми розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури в сучасних державах світу.2. ЗМІ в сучасній економіці. Структура ринку ЗМІ. Медіа, його елементи.3. Структура сучасної медіасистеми. Концентрація і глобалізація медіапростору.4. Інформація і право на інформацію. Режими доступу до інформації.5. Публічна інформація і персональні дані. Право на звернення.6. Інформація, що не може становити комерційної таємниці.7. Доступ користувачів до джерел інформації.8. Особливості отримання інформації за журналістським запитом9. Інформаційні системи, інформаційні технології і засоби їх забезпечення: створення і застосування.

3-4	<p>Інформаційні ресурси. Правові засади отримання і використання інформації з відкритих баз даних</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інформаційні ресурси. поняття, види, суб'єкти і загальна характеристика. 2. Національна інформаційна система: поняття, склад, порядок обов'язкового формування. 3. Інформаційні ресурси відкритого доступу. Інформація науково-технічного призначення. Бібліотечні та архівні фонди. Електронні інформаційні бібліотечні системи. 4. Бази даних як динамічні інформаційні ресурси. Бездокументарне (електронне) ведення баз даних. Відповідальні за наповнення і достовірність інформації. 5. Правові засади отримання і використання інформації з відкритих баз даних. Персоніфікація, запит, оплата, строки надання інформації. 6. Правові пошукові системи різних форм власності. 7. Національні реєстри, порядок роботи з ними. Безоплатний і платний доступ. Витяг з реєстру як джерело інформації. 8. Відкриті бази даних приватної форми власності.
5-6	<p>Інформаційна безпека</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, зміст інформаційної безпеки. 2. Передумови формування інформаційної безпеки. 3. Нормативна база інформаційної безпеки. 4. Державно-правовий механізм інформаційної безпеки 5. Державна політика у сфері захисту інформації. 6. Особливості захисту національного інформаційного ринку. 7. Інформаційна безпека в мережі Інтернет.
7-8	<p>Захист інформації</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комплексний контроль за інформаційними ресурсами, його особливості. 2. Поняття захисту інформації. Види захисту інформації. 3. Спеціальні методи, системи, об'єкти захисту інформації. 4. Сумісність систем захисту інформації в автоматизованих системах з іншими системами безпеки відповідної організаційної структури 5. Криптографічний захист. Взаємодія державних органів з питань технічного захисту інформації. 6. Захист від інформаційного впливу.
9-10	<p>Інформаційна безпека в медіа. Для користувачів. Медіаосвіта</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виклики інформаційної безпеки в сучасній Україні: інтернетизація медіа і соціальні мережі, інформаційна агресія та гібридні війни, коронавірус. 2. Обмеження інформаційних прав людини і журналіста в умовах надзвичайного стану. 3. Роль журналіста у забезпеченні інформаційної безпеки. Можливості преси протистояти інформаційним загрозам. Відповідальність за порушення. 4. Основні правила безпечної поведінки в Інтернет та при спілкуванні в соціальних мережах. 5. Медіаосвіта, її функції. Можливості журналістики в інтерактивній моделі медіаосвіти. 6. Фейк як інструмент маніпуляції свідомістю, його ознаки. Способи розпізнавання фейку.

	<ol style="list-style-type: none"> 7. Критичний аналіз медіаповідомлення задля боротьби з фейком. 8. Цифрові загрози інформаційної безпеки журналіста. 9. Несанкціонований доступ до цифрової інформації, його види, ідентифікація і можливі способи боротьби. 10. Основні правила зберігання даних на цифрових пристроях.
11-12	<p>Відповідальність в інформаційних відносинах</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, види, класифікація та галузева приналежність правопорушень в інформаційній сфері. Підстави відповідальності в інформаційній сфері. 2. Захист інформаційних прав: способи, форми, процесуальний порядок реалізації. 3. Санкції в інформаційній сфері. 4. Загальна характеристика матеріальної та дисциплінарної відповідальності у сфері обігу інформації. 5. Особливості адміністративної та цивільної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері. 6. Кримінальна відповідальність у сфері обігу інформації з обмеженим доступом.
13-14	<p>Загальні положення про об'єкти інтелектуальної власності. Система і механізм охорони інтелектуальної власності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття інтелектуальної діяльності та її роль в соціально-економічному розвитку України. 2. Види інтелектуальної діяльності. 3. Об'єкти авторського права. 4. Об'єкти охорони авторських (суміжних) прав у діяльності журналіста – стаття, програма, передача, новини дня, інтерв'ю. 5. Запис фонограми, трансляція як юридичні факти, що породжують суміжне право. 6. Суб'єкти авторського права. Співавторство. Надання технічної допомоги. 7. Журналіст як автор, працівник, самозайнятої особи, співробітник інформаційного агентства. 8. Правовий статус фотографа, оператора, монтажера, режисера телепрограми відносно створеного журналістського твору. 9. Особисті немайнові і майнові права авторів, момент їх виникнення. Реєстрація авторських прав. 10. Обмеження у монопольному використанні прав автора. Вільне використання творів. Строки охорони авторських прав.
15	<p>Захист прав інтелектуальної власності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порушення прав інтелектуальної власності у журналістиці 2. Поняття, форми, порядок та способи захисту прав інтелектуальної власності. 3. Система органів, компетентних забезпечувати захист інтелектуальної власності. Створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності. 4. Особливості захисту авторського права і суміжних прав. 5. Відповідальність за порушення авторських та суміжних прав.

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, підгрупових) занять

№	Тема, план заняття
1	Інформаційне середовище. Інформація як суспільне благо і як об'єкт прав і обов'язків.

	<p>Режим доступу до інформації</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасне інформаційне суспільство. Програми розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури в сучасних державах світу. 2. ЗМІ в сучасній економіці. Структура ринку ЗМІ. Медіа, його елементи. 3. Структура сучасної медіасистеми. Концентрація і глобалізація медіапростору. 4. Інформація і право на інформацію. Режими доступу до інформації. 5. Публічна інформація і персональні дані. Право на звернення. 6. Інформація, що не може становити комерційної таємниці. 7. Доступ користувачів до джерел інформації. 8. Особливості отримання інформації за журналістським запитом 9. Інформаційні системи, інформаційні технології і засоби їх забезпечення: створення і застосування.
2	<p>Інформаційні ресурси. Правові засади отримання і використання інформації з відкритих баз даних</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інформаційні ресурси. поняття, види, суб'єкти і загальна характеристика. 2. Національна інформаційна система: поняття, склад, порядок обов'язкового формування. 3. Інформаційні ресурси відкритого доступу. Інформація науково-технічного призначення. Бібліотечні та архівні фонди. Електронні інформаційні бібліотечні системи. 4. Бази даних як динамічні інформаційні ресурси. Бездокументарне (електронне) ведення баз даних. Відповідальні за наповнення і достовірність інформації. 5. Правові засади отримання і використання інформації з відкритих баз даних. Персоніфікація, запит, оплата, строки надання інформації. 6. Правові пошукові системи різних форм власності. 7. Національні реєстри, порядок роботи з ними. Безоплатний і платний доступ. Витяг з реєстру як джерело інформації. 8. Відкриті бази даних приватної форми власності.
3	<p>Інформаційна безпека</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, зміст інформаційної безпеки. 2. Передумови формування інформаційної безпеки. 3. Нормативна база інформаційної безпеки. 4. Державно-правовий механізм інформаційної безпеки 5. Державна політика у сфері захисту інформації. 6. Особливості захисту національного інформаційного ринку. 7. Інформаційна безпека в мережі Інтернет.
4	<p>Захист інформації</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комплексний контроль за інформаційними ресурсами, його особливості. 2. Поняття захисту інформації. Види захисту інформації. 3. Спеціальні методи, системи, об'єкти захисту інформації. 4. Сумісність систем захисту інформації в автоматизованих системах з іншими системами безпеки відповідної організаційної структури 5. Криптографічний захист. Взаємодія державних органів з питань технічного захисту інформації. 6. Захист від інформаційного впливу.

5	<p>Інформаційна безпека в медіа. Для користувачів. Медіаосвіта</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виклики інформаційної безпеки в сучасній Україні: інтернетизація медіа і соціальні мережі, інформаційна агресія та гібридні війни, коронавірус. 2. Обмеження інформаційних прав людини і журналіста в умовах надзвичайного стану. 3. Роль журналіста у забезпеченні інформаційної безпеки. Можливості преси протистояти інформаційним загрозам. Відповідальність за порушення. 4. Основні правила безпечної поведінки в Інтернет та при спілкуванні в соціальних мережах. 5. Медіаосвіта, її функції. Можливості журналістики в інтерактивній моделі медіаосвіти. 6. Фейк як інструмент маніпуляції свідомістю, його ознаки. Способи розпізнавання фейку. 7. Критичний аналіз медіаповідомлення задля боротьби з фейком. 8. Цифрові загрози інформаційної безпеки журналіста. 9. Несанкціонований доступ до цифрової інформації, його види, ідентифікація і можливі способи боротьби. 10. Основні правила зберігання даних на цифрових пристроях.
6	<p>Відповідальність в інформаційних відносинах</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, види, класифікація та галузева приналежність правопорушень в інформаційній сфері. Підстави відповідальності в інформаційній сфері. 2. Захист інформаційних прав: способи, форми, процесуальний порядок реалізації. 3. Санкції в інформаційній сфері. 4. Загальна характеристика матеріальної та дисциплінарної відповідальності у сфері обігу інформації. 5. Особливості адміністративної та цивільної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері. 6. Кримінальна відповідальність у сфері обігу інформації з обмеженим доступом.
7	<p>Загальні положення про об'єкти інтелектуальної власності. Система і механізм охорони інтелектуальної власності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття інтелектуальної діяльності та її роль в соціально-економічному розвитку України. 2. Види інтелектуальної діяльності. 3. Об'єкти авторського права. 4. Об'єкти охорони авторських (суміжних) прав у діяльності журналіста – стаття, програма, передача, новини дня, інтерв'ю. 5. Запис фонограми, трансляція як юридичні факти, що породжують суміжне право. 6. Суб'єкти авторського права. Співавторство. Надання технічної допомоги. 7. Журналіст як автор, працівник, самозайнятої особи, співробітник інформаційного агентства. 8. Правовий статус фотографа, оператора, монтажера, режисера телепрограми відносно створеного журналістського твору. 9. Особисті немайнові і майнові права авторів, момент їх виникнення. Реєстрація авторських прав. 10. Обмеження у монопольному використанні прав автора. Вільне використання творів. Строки охорони авторських прав.

8	<p>Захист прав інтелектуальної власності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порухення прав інтелектуальної власності у журналістиці 2. Поняття, форми, порядок та способи захисту прав інтелектуальної власності. 3. Система органів, компетентних забезпечувати захист інтелектуальної власності. Створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності. 4. Особливості захисту авторського права і суміжних прав. 5. Відповідальність за порушення авторських та суміжних прав.
---	--

4.3. Завдання для самостійної роботи

Самостійне опрацювання програмного матеріалу (як обов'язкова форма навчання у вищому навчальному закладі 3-4 рівня акредитації) завершує цілісне вивчення теоретичного змісту програми навчальної дисципліни. Самостійна робота складається із поглибленої підготовки теми до семінарського заняття (опрацювання наукових і методичних матеріалів, перегляд рекомендованих відео, конспектування онлайн-публікацій), та виконання практичних завдань письмово. Іншим видом є виконання індивідуальної науково-дослідної роботи.

За навчальним планом на самостійну роботу відведено 90 годин

Тема 1. Інформаційне середовище. Інформація як суспільне благо і як об'єкт прав і обов'язків. Режим доступу до інформації

1. Зобразіть схематично структуру сучасного інформаційного суспільства. Законспектуйте його ознаки.

Яке місце у ньому відведено медіа?

2. Наведіть 3-4 приклади відомих Вам інформаційних систем та технологій.

3. Складіть журналістський запит в рамках розслідування причин погіршення якості питної води у м. Миколаїв (право на безпечне довкілля громадян). У які строки Вам повинні надати відповідь?

Тема 2. Інформаційні ресурси. Правові засади отримання і використання інформації з відкритих баз даних

1. Схематично зобразіть склад і структуру інформаційної системи України.

2. Ознайомтеся із ресурсом: <https://zakon.help/article/dostupno-pro-vidkriti-dani-instrumenti-rozsliduvacha>, випишіть можливі варіанти отримання інформації із відкритих джерел (з прикладами).

3. Складіть алгоритм отримання інформації про засновників і бенефіціаріїв приватного акціонерного товариства.

Тема 3. Інформаційна безпека

1. Людський фактор у дотриманні інформаційної безпеки.

2. Визначте основні інформаційні загрози сучасності, складіть структурно-логічну схему

Тема 4. Захист інформації

1. Системи і рівні захисту інформації. Важливість превентивного захисту

2. Дотримання та убезпечення режиму доступу до інформації.

3. Захист інформації від несанкціонованого доступу: поняття і зміст.

Тема 5. Інформаційна безпека в медіа для журналістів і користувачів. Медіаосвіта

1. Ризики «невидимості контрагента» і «інформаційного шпіонажу» у Інтернет.

2. Особливості огляду і зняття інформації з цифрових носіїв журналіста, редакції правоохоронними органами в ході кримінального провадження.

3. Етичний аспект роботи журналіста у гарячих точках.

Тема 6. Відповідальність в інформаційних відносинах

1. Проблеми притягнення порушників з числа медіаструктур до відповідальності.
2. Наведіть приклади переслідування журналістів (реальні).

Тема 7. Загальні положення про об'єкти інтелектуальної власності. Система і механізм охорони інтелектуальної власності

1. Висловіть свою думку, наскільки відповідає законодавство України положенням ст. 18 Бернської конвенції.
2. Розкрийте суть поняття системи міжнародної охорони авторських прав.

Тема 8. Захист прав інтелектуальної власності

1. Які, на Вашу думку, можуть бути докази порушення авторського права в мережі Інтернет?
2. У чому полягає специфіка захисту особистих немайнових прав автора?
3. Ознайомтесь із: Годд Даррен. Цифрове піратство. Как піратство меняет бизнес, общество и культуру <http://indbooks.in/mirror6.ru/?p=40012>, підрозділ «Піратство и литература». У чому суть альтернативного підходу автора до проблеми піратства?

Чи допустили б ви як автор журналістського матеріалу такий підхід стосовно свого твору?

Індивідуальна науково-дослідна робота

Індивідуальна науково-дослідна робота є результатом самостійних досліджень на основі вторинної (існуючої) інформації. Завданням роботи є співставлення точок зору різних авторів стосовно проблеми та формування власної точки зору на цю проблему. Особливу увагу слід приділяти виявленню та аналізу протиріч.

Виконання роботи необхідно починати з вивчення відповідних розділів підручників, навчальних посібників, нормативних актів тощо, що наведені у переліку рекомендованої літератури, а також додаткової літератури і практичних матеріалів, які студент повинен знайти і опрацювати самостійно. При написанні роботи студент повинен поряд з теоретичним висвітленням аспектів теми, дати її аналіз з залученням практичних матеріалів щодо охорони, захисту і використання прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Щоб написати дослідження, необхідно опрацювати значну кількість літератури (хоча б 10 джерел), відповідні законодавчі акти, лекційний матеріал тощо. При цьому доцільно робити коротенькі висновки окремих фраз, ключових слів, нових понять. Наступним етапом повинен бути аналіз складених виписок, в результаті чого з'явиться певна послідовність викладених думок. Цю послідовність слід пронумерувати, що допоможе скласти план.

Не слід боятися не погоджуватися з думкою інших, навіть відомих вчених. При цьому треба обґрунтувати причину непогодження. Бажано наводити приклади, особливо у дискусіях і у власних відкриттях. Свої власні міркування рекомендується виділяти..

Завершують роботу висновками. Тут необхідно вказати, чи досягнув автор мети дослідження, які конкретно отримав результати і чи можна їх використати у науково-практичній діяльності та інше. Непогано було б висловити свої пропозиції чи рекомендації з досліджуваної проблематики.

Оформлення списку використаних джерел слід виконувати у відповідності до чинних державних бібліографічних стандартів. Джерела треба вказувати мовою оригіналу.

Вступ писати потрібно після завершення змісту, висновків і списку джерел. У вступі роблять наголос на актуальності теми, вказують авторів які досліджували ці питання. Можна коротко висвітлити зміст окремих праць. Також потрібно вказати, що призвело до вибору даної теми. Далі треба сформулювати мету дослідження і методи його проведення. Крім того, обов'язково треба вказати, які проблемні питання автор буде намагатись розкрити.

Результати роботи оформляються у вигляді презентацій (від 15 слайдів, обов'язковими елементами є вступ, основна частина, висновки і список використаних джерел).

У тих випадках, коли робота повертається студенту для виправлення помилок, нова робота повинна представляти для перевірки разом з поверненою.

Теми для виконання індивідуальних науково-дослідних робіт

1. Політика державних органів у сфері надання інформації.
2. Історія появи концепції відкритих даних та її впровадження в Україні.
3. Концепція електронного врядування в контексті права на інформацію.
4. Концепція розвитку електронної демократії в Україні.
5. Міжнародна хартія відкритих даних як програмний документ для України.
6. Державний реєстр друкованих ЗМІ та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності.
7. Правові та організаційні засади створення і функціонування Єдиного державного вебпорталу відкритих даних.
8. Порядок оприлюднення відкритих даних.
9. Комунікація журналіста із розпорядниками даних відкритих баз даних.
10. Реєстр громадських діячів України як джерело даних про публічну фізичну особу.
11. Проблеми законності публікації в редакційному матеріалі інформації з відкритих джерел.
12. Відео з відкритих відеохостингів як джерело інформації для журналіста.
13. Електронні інформаційні бібліотечні системи: створення і функціонування.
14. Офіційний документ як джерело інформації. Обов'язковий примірник документа.
15. Громадські організації, що захищають право на отримання інформації.
16. Цифрова безпека журналіста при користуванні засобами мобільного зв'язку.
17. Оновлення законодавства про медіа: плюси і мінуси нового законопроекту.
18. Самозахист створених журналістом об'єктів авторського права: способи, методи, доцільність.
19. Місце медіасфери у сучасному суспільстві: зміна класичних парадигм.
20. Анонімність автора у журналістиці: причини, цілі, ефективність.

5. Підсумковий контроль

Робота студентів протягом семестру оцінюється за підсумками виконання основних видів завдань. Якщо студент не відвідував курсу лекцій, не відвідував практичні заняття, не виконав контрольні заходи, а, отже, не набрав необхідної кількості балів, то він, за рішенням кафедри, не допускається до складання заліку чи іспиту.

Семестровий іспит – форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентами навчального матеріалу на підставі результатів виконання ними завдань і певних видів роботи під час семінарських занять та контрольної роботи. До підсумкового контролю у вигляді іспиту студент допускається, якщо не має заборгованості, виконав навчальний план дисципліни, що передбачає обов'язкове позитивне оцінювання всіх передбачених видів робіт відповідно до умов визначення рейтингу, набрав у триместрі певну кількість балів: для іспиту не менше 20 балів. Відмінне складання іспиту оцінюється максимально в 40 балів.

Користування додатковою літературою, конспектом, законодавством та пристроями мобільного зв'язку, комп'ютерної техніки забороняється.

Питання до іспиту

1. Роль інформаційного чинника в європейській інтеграції.
2. ЗМІ в сучасній економіці.
3. Структура сучасної медіасистеми
4. Інформаційне суспільство: поняття, теорії, концепції
5. Інформаційна ізоляція.
4. Інформаційна відкритість
5. Доступ користувачів до джерел інформації.
6. Програми розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури в сучасних державах світу.
7. Структура ринку ЗМІ. Медіа, його елементи.
8. Концентрація і глобалізація медіапростору.
9. Україна в медіапросторі і медіапростір України.
10. Досвід законодавчого регулювання медіапростору в Україні, його особливості.
10. Інформація і право на інформацію.
11. Режими доступу до інформації.
12. Публічна інформація і персональні дані.
13. Право на звернення і порядок його реалізації.
14. Інформація, що не може становити комерційної таємниці.
15. Доступ користувачів до джерел інформації.
16. Особливості отримання інформації за журналістським запитом.
9. Інформаційні ресурси: поняття, види, загальна характеристика.
10. Суб'єкти створення і використання інформаційних ресурсів.
11. Національна інформаційна система: поняття, склад, порядок обов'язкового формування.
12. Інформаційні ресурси відкритого доступу.
13. Міжнародна хартія відкритих даних як програмний документ для України.
14. Державний реєстр друкованих ЗМІ та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності.
15. Правові та організаційні засади створення і функціонування Єдиного державного вебпорталу відкритих даних.
16. Порядок оприлюднення відкритих даних.
17. Знеособлення даних перед публікацією.
18. Набори даних, їх формати. Архівування великих наборів даних і робота з архівами.
19. Реєстр громадських діячів України як джерело даних про публічну фізичну особу.
20. Відео з відкритих відеохостингів як джерело інформації для журналіста.
21. Електронні інформаційні бібліотечні системи: створення і функціонування.
22. Офіційний документ як джерело інформації. Обов'язковий примірник документа.
23. Інформація науково-технічного призначення.
24. Бібліотечні та архівні фонди. Електронні інформаційні бібліотечні системи
25. Бази даних як динамічні інформаційні ресурси. Бездокументарне (електронне) ведення баз даних.
26. Особи, відповідальні за наповнення електронних баз даних і достовірність інформації.
27. Комунікація журналіста із розпорядниками даних відкритих баз даних.
28. Поняття відкритої бази даних, її ознаки.
29. Правові засади отримання і використання інформації з відкритих баз даних.
Персоніфікація, запит, оплата, строки надання інформації.

30. Правові пошукові системи різних форм власності.
31. Національні реєстри, порядок роботи з ними. Безоплатний і платний доступ.
32. Витяг з реєстру як джерело інформації.
33. Відкриті бази даних приватної форми власності.
34. Соціальні мережі, відеохостинги як джерела відкритої інформації.
35. Інформаційні системи, інформаційні технології і засоби їх забезпечення: створення і застосування.
36. Виклики інформаційної безпеки в сучасній Україні: інтернетизація медіа і соціальні мережі, інформаційна агресія та гібридні війни, коронавірус.
37. Інформаційна безпека як компонент національної безпеки
38. Обмеження інформаційних прав людини і журналіста в умовах надзвичайного стану.
39. Особливі режими роботи журналіста у гарячих точках. Етичний аспект.
40. Роль журналіста у забезпеченні інформаційної безпеки.
41. Можливості преси протистояти інформаційним загрозам. Відповідальність за порушення.
42. Ризики «невидимості контрагента» і «інформаційного шпіонажу» у Інтернет.
43. Основні правила безпечної поведінки в Інтернет та при спілкуванні в соціальних мережах.
44. Медіаосвіта, її виховна, контрпропагандистська функція в контексті формування медіаграмотної особистості.
45. Можливості журналістики в інтерактивній моделі медіаосвіти.
46. Фейк як інструмент маніпуляції свідомістю, його ознаки. Способи розпізнавання фейку.
47. Критичний аналіз медіаповідомлення задля боротьби з фейком.
48. Цифрові загрози інформаційної безпеки журналіста.
49. Несанкціонований доступ до цифрової інформації, його види, ідентифікація і можливі способи боротьби.
50. Кіберагресія у соціальних мережах. Способи захисту.
51. Основні правила зберігання даних на цифрових пристроях.
52. Превентивні заходи безпеки інформації, що зберігається, їх види
53. Людський фактор у питаннях цифрової безпеки, мінімізація можливих загроз.
54. Особливості огляду і зняття інформації з цифрових носіїв журналіста, редакції правоохоронними органами в ході кримінального провадження.
55. Поняття та еволюція системи охорони прав інтелектуальної власності.
56. Об'єкти авторського права.
57. Об'єкти охорони авторських (суміжних) прав у діяльності журналіста – стаття, програма, передача, новини дня, інтерв'ю.
58. Запис фонограми, трансляція як юридичні факти, що породжують суміжне право.
59. Суб'єкти авторського права.
60. Співавторство, його види.
61. Надання технічної допомоги, співробітництво у журналістиці, юридичні наслідки.
62. Журналіст як автор, працівник, самозайнята особа, співробітник інформаційного агентства.
63. Правовий статус фотографа, оператора, монтажера, режисера телепрограми відносно створеного журналістського твору.
64. Особисті немайнові і майнові права авторів, момент їх виникнення.
65. Реєстрація авторських прав.

66. Обмеження у монопольному використанні прав автора. Вільне використання творів.
67. Строки охорони авторських прав.
68. Порушення прав інтелектуальної власності у журналістиці.
69. Поняття, форми, порядок та способи захисту прав інтелектуальної власності.
70. Система державних органів, компетентних забезпечувати захист інтелектуальної власності.
71. Створення і повноваження Вищого суду з питань інтелектуальної власності.
72. Особливості захисту авторського права і суміжних прав.
73. Проблеми дотримання авторських прав в Інтернеті.
74. Особливості сайту, інтернет-сторінки щодо охорони, застереження і захисту авторських прав.
75. Відповідальність за порушення авторських та суміжних прав.

Максимальна кількість балів за іспит – 40. Іспитовий білет містить 3 теоретичних питання. Розгорнута відповідь на 1 питання (з відповідями на додаткові уточнюючі питання) оцінюється макс. 14 балів:

Відповідь на питання іспитового білету	Максимальна кількість балів
<i>1 питання</i>	<i>13</i>
<i>2 питання</i>	<i>14</i>
<i>3 питання</i>	<i>13</i>
Всього	40

Зразок іспитового білету:

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр
Семестр X

**«Робота з відкритими базами даних, інформаційна безпека
і захист інтелектуальної власності»**
Білет № 0

1. Національна інформаційна система: поняття, склад, порядок обов'язкового формування
2. Кіберагресія у соціальних мережах. Способи захисту.
3. Особливості сайту, інтернет-сторінки щодо охорони, застереження і захисту авторських прав.

Викладач _____

Л.В Мамчур

Завідувач кафедри _____

А.Б.Блага

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів	
1	Усна відповідь на семінарському занятті	7*5	35
2	Письмове виконання практичних завдань самостійної роботи	1*15	15
3	Індивідуальна науково-дослідна робота	10	10
4	Іспит	40	40
	Всього		100

Усна відповідь на семінарських заняттях включає в себе: опитування по будь-якому питанню, винесеному на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших студентів, запитання студентів до інших студентів, доповнень відповідей інших студентів, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), вирішення ситуаційних завдань з необхідною аргументацією та посиланням на законодавство. Максимальна кількість балів може бути виставлена студентам, підготовленим до відповідей на усі питання теми.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: правильність відповідей на питання, повнота і конкретність відповіді, ступінь використання наукових і нормативних джерел, вміння пов'язати теорію з практикою, логіка і аргументованість викладу думок, культура мови.

Високий рівень (5). Студент має глибокі, міцні і систематичні знання всіх теоретичних положень теми, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно довести важливі висновки, принципи, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання, пов'язати матеріал теми з раніше отриманими знаннями з уже вивчених юридичних та загальноосвітніх дисциплін. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатнім рівнем узагальненості знань. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.

Рівень вище середнього (4). Студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття, категорії і принципи теми, а також пов'язати їх з реальними явищами, може привести вербальне формулювання основних теоретичних положень теми, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, може самостійно довести їх. Демонструє здатність пов'язати матеріал теми з раніше отриманими знаннями з дисципліни. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим. Студент може самостійно підготувати нормативну базу, виконати роботу в повному обсязі й зробити правильні висновки

Середній рівень (3). Студент знає основні поняття, категорії і термінологію теми, може сформулювати базові принципи теми, пов'язати їх з деякими реальними явищами, може привести в основному вірне вербальне формулювання основних теоретичних положень теми, навести окремі приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь в основному логічна, але розуміння не є узагальненим. Студент в цілому володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій, допускає незначну кількість помилок, які виправляє самостійно, але не завжди здатний провести аналіз

і узагальнення результату. Студент може за допомогою викладача підготувати нормативну базу, виконати роботу в повному обсязі й зробити правильні висновки.

Достатній рівень (2). Студент відтворює основні поняття і визначення теми, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії, знає істотні ознаки (засади) основних інститутів та їх відмінність, може визначити окремі термінологічні дефініції теоретичного положення за словесним формулюванням і навпаки; допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може. Студент виявляє здатність виконувати основні елементарні аналізи, виконує роботу за зразком (практичним коментарем), але з помилками, які виправляє за вказівкою викладача; робить в основному вірні висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи.

Низький рівень (1). Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу теми елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і правові явища. У відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями теми, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення теорії (риси, принципи). Не здатний пов'язати матеріал теми з раніше вивченим матеріалом, вміє користуватися окремими законодавчими положеннями, але не може самостійно виконати роботу і зробити висновки.

Письмове виконання практичних завдань самостійної роботи здійснюється в рамках самостійної підготовки студента до семінару. Практичне завдання передбачає опрацювання базової термінології або судової практики в рамках самостійної підготовки студента до семінару, та вимагає розкриття теоретичних позицій або розв'язання правового конфлікту із застосуванням норм чинного законодавства. Бали виставляються у процесі підсумкового семестрового контролю шляхом перевірки зошитів для практичних завдань.

Оцінка в межах 10-15 балів виставляється, якщо студент виконав усі практичні завдання, передбачені планами семінарського заняття, завдання розв'язані повністю, вірно складені необхідні документи, базові теоретичні визначення законспектовані, студент демонструє активні аналітичні навички, правильне розуміння суті проблемної ситуації і шляхів та процесуальної моделі його розв'язання. Можливі певні неточності або незначні упущення

Оцінка в межах 5-10 балів виставляється, якщо практичні завдання, передбачені планами семінарського заняття виконані не з усіх тем, задачі і завдання розв'язані в цілому правильно, документи складені або базові теоретичні визначення законспектовані з незначними упущеннями, проте студент демонструє достатні аналітичні навички, розуміння суті ситуації в цілому, проте неповно розуміє шляхи та процесуальну модель його розв'язання.

Оцінка в межах 0-5 балів виставляється, якщо практичні завдання, передбачені планами семінарського заняття, виконані не більш як в половинному об'ємі, завдання розв'язані не всі або неповно, документи відсутні або складені з помилками, очевидним є слабе розуміння способів вирішення, базові теоретичні визначення законспектовані зі значними упущеннями, студент демонструє слабкі аналітичні навички, нерозуміння суті проблеми, що вимагала розв'язання.

Індивідуальна науково-дослідна робота передбачає поглиблене вивчення студентом окремого питання з курсу дисципліни та виконання наукового огляду обраної теми (за погодженням з викладачем) із зазначенням використаної літератури. Максимальна оцінка – 10 балів.

Критерії оцінювання індивідуальної науково-дослідної роботи.

10 балів: студент послідовно, обґрунтовано та теоретично правильно виклав матеріал; продемонстрував здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, здійснив критичний огляд визначень, наведених різними авторами в різних джерелах; продемонстрував здатність робити логічні висновки та узагальнення; здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання; використовував фактичні та статистичні дані; продемонстрував знання нормативних актів України, підручників, посібників.

8-9 балів: студент послідовно, обґрунтовано та теоретично правильно виклав матеріал; продемонстрував здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, здійснив критичний огляд визначень, наведених різними авторами в різних джерелах; продемонстрував здатність робити логічні висновки та узагальнення; але не в повній мірі аргументував власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання; недостатньо використав фактичні та статистичні дані.

5-7 балів: структура в основному витримана, студент вірно виконав більшу частину роботи, але при написанні допущені неточності, недостатньо логічних та обґрунтованих пояснень, допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій. В матеріалах відсутні необхідні докази та аргументи, студент лише частково висвітлює тему. Зроблені висновки є помилковими або поверховими. \

3-4 бали: є неточності у структурній побудові, зміст є переказом тексту 2-3 підручників, обсяг є недостатнім для викладення обраної проблеми; має бути нове посилання на кожній сторінці на інше (нове) джерело без повторень.

0-2 бали: текст в основному повторює текст підручника або Інтернет-джерела, тема не розкрита, є істотні недоліки у структурі; студент зовсім не висвітлює дискусійну тему або висвітлює її неправильно. Не витримана структура. Текст доповіді є повністю ідентичним тексту одного підручника або іншого джерела.

Іспит. На іспит виносяться 3 питання. Кожне з трьох питань, винесених на іспит, оцінюється в межах 13-14 балів.

- оцінкою в межах «1-3» балів оцінюється відповідь студента, яка передбачає відсутність знань по питанню, але з орієнтовним володінням термінологією, без розуміння змісту терміну;
- оцінкою в межах «4-5» балів оцінюється відповідь студента, яка не є змістовною, містить суттєві помилки, необґрунтована, не відноситься певною мірою до предмету обговорення;
- оцінкою в межах «6-9» балів оцінюється відповідь студента, яка є змістовною, але містить помилки, недостатньо обґрунтована;
- оцінкою в межах «10-14» балів оцінюється відповідь студента, що є змістовною, повною, вірною, обґрунтованою. Допускається одна-дві незначні помилки.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Авраамов Д.С. Профессиональная этика журналиста / Д.С. Авраамов. – М.: Мысль, 1991. – 158 с.
2. Андрусів У. Б. Щодо питання особистих немайнових прав організацій мовлення / У. Б. Андрусів // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 1. – С. 215–220.
3. Багмет М. Порівняльний аналіз здійснення медіа-реформ у Західній Європі та Україні / М. Багмет, Ю. Палагнюк // Сучасна українська політика: політики і політологи про неї. – К., 2008. – Вип. 12. – С. 233–242.
4. Бурило Ю. Організаційно-правові засади захисту суспільної моралі в Україні / Ю. Бурило // Правова інформатика. – 2006. – № 3. – С. 32–39.
5. Бурило Ю. Про правовий режим веб-сайту як засобу масової інформації в Україні / Юрій Бурило // Юридична Україна. – 2011. – № 12. – С. 26–30.
6. Декларация обязанностей и прав журналистов // Франция: общие сведения о праве по вопросам печати. – 1995. – №37. – Рос.-фр. – Сер. Информационные и учебные материалы.
7. Деніел Саймонс. Стисло про дифамацію: основні концепції законодавства про захист репутації. / Посібник для активістів. – Видання інституту Медіа Права. – Київ. – 2008.
8. Етичні засади роботи журналіста: західний досвід. – К.: ІМІ, МО захисту свободи слова «Репортери без кордонів», 2002. – 80 с.
9. Європейські стандарти в галузі свободи слова. – К. : Ін Юре, 2002. – 232 с. – (Права людини в міжнародних актах).
10. Європейські стандарти у галузі суспільного мовлення <http://medialaw.org.ua/library/evropejski-standarty-u-galuzi-suspilnogo-movlennya/>
11. Закон України «Про авторське право і суміжні права» № 3792-ХІІ від 23 грудня 1993 року <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
12. Закон України «Про видавничу справу»: Закон України від 05.06.1997. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – №32. – Ст. 206.
13. Закон України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів». - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80>
14. Закон України «Про державну таємницю». - <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>
15. Закон України «Про доступ до публічної інформації». - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

Додаткові:

1. <http://www.nam.org.ua/tcenter/book1/Rozdil2.pdf>
2. Legal Problems Raised By Mobile Blogging // <http://www.blogherald.com/2011/09/30/5-legal-problems-raised-by-mobile-blogging/>
3. Myron Farber. On Not Naming Names // http://www.smithsonianmag.com/people-places/On_Not_Naming_Names.html
4. New research: 11-point plan for protecting journalism sources in the digital age // <http://blog.wan-iffra.org/2015/06/03/new-research-11-point-plan-for-protecting-journalism-sources-in-the-digital-age>
5. Newspapers: Licensing Requirements, Suspensions and Special Taxes // The Article 19 Freedom of expression handbook. <http://www.article19.org/pdfs/publications/1993-handbook.pdf> Page 225.

6. Recommendation 1878 (2009) Funding of public service broadcasting
<http://www.assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta09/EREC1878.htm>
7. State Law: Legal Protections for Sources and Source Material
<http://www.citmedialaw.org/legal-guide/state-law-legal-protections-sources-and-source-material>
8. Аналіз законодавства про пресу в європейських та інших демократіях
http://www.media.parlament.org.ua/a/action/article_detail/article_id/1170/
9. Відеозйомка на дорозі: Хто має право її здійснювати // <http://profit-consul.com/ua/blog/181/>
10. Відповідальність за розповсюдження в мережі Інтернет інформації, що не відповідає дійсності та порочить честь, гідність та ділову репутацію // <http://consultants.kiev.ua/vidpovidalnist-za-rozpovsyudzhennya-v-merezhi-internet-informaci%D1%97-shho-ne-vidpovidaye-dijsnosti-ta-porochit-chest-gidnist-ta-dilovu-reputaciyu/>

Інтернет-ресурси:

1. Закон США про свободу інформації.
<http://www.medialaw.ru/publications/books/modern/77.html>
2. Закон США про відкритість уряду
<http://www.medialaw.ru/publications/books/modern/78.html> 20.
3. Журнал „Законодательство и практика масс-медиа” №2 за лютий 2005 року. Москва.
<http://www.medialaw.ru/publications/zip/126/index.html> 30 (випуск журналу присвячений питанням правового регулювання доступу до державної інформації).
4. Актуальные проблемы обеспечения доступа к информации. – Институт проблем информационного права. – Москва.
<http://www.medialaw.ru/publications/books/indep2/index.html> Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи Rec (2002) № 2 „Про доступ до офіційних документів”
<http://www.coe.kiev.ua/bul/bul10/text27.htm>
5. Правова позиція Інституту Медіа Права щодо нової редакції Закону України „Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення”
<http://www.telekritika.kiev.ua/ur-cons/?id=21480>
6. Справа Європейського суду з прав людини „Фрессоз і Руар проти Франції”
<http://www.medialaw.ru/article10/6/2/10.htm>
7. Справа Європейського суду з прав людини „Принцеса Ганноверська проти Німеччини”
<http://www.medialaw.ru/article10/6/2/44.htm>
8. Рекомендація Ради Європи № R (2000) 7 „Про право журналістів не розкривати свої джерела інформації”
<http://www.coe.kiev.ua/bul/bul10/text22.htm>
9. Рішення у справі Європейського суду з прав людини „Гудвін проти Великобританії”
<http://www.medialaw.ru/article10/6/2/12.htm>
10. Рішення у справі Європейського суду з прав людини „Ромен і Шміт проти Люксембургу”
<http://www.medialaw.ru/article10/6/2/35.htm>
11. Рекомендація Ради Європи № R (97) 20 „Про наклепницькі висловлювання”
<http://www.coe.kiev.ua/bul/bul10/text15.htm> 30. Рішення у справі Європейського суду з прав людини „Лінгенс проти Австрії”
<http://www.medialaw.ru/article10/6/2/15.htm>
12. Рішення у справі Європейського суду з прав людини „Кастелле проти Іспанії”
<http://www.medialaw.ru/article10/6/2/11.htm>

Перелік відкритих баз даних

1. Національний портал відкритих даних <http://data.gov.ua>

2. Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців <https://usr.minjust.gov.ua>
3. Реєстр платників ПДВ <http://sfs.gov.ua/reestr>
4. Анульована реєстрація платників ПДВ <http://sfs.gov.ua/anulir>
5. Єдиний ліцензійний реєстр <http://irc.gov.ua/ua/Poshuk-v-YeLR.html>
6. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua>
7. Інформація з фондового ринку <http://smida.gov.ua/db>
8. Система реалізації конфіскованого та арештованого майна <https://trade.informjust.ua>
9. Реєстр громадських об'єднань <http://rgo.informjust.ua>
10. Єдиний реєстр громадських формувань <http://rgf.informjust.ua/home/index>
11. Реєстр друкованих ЗМІ та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності <http://dzmi.informjust.ua>
12. Реєстр адвокатських об'єднань Києва <http://kmkdka.com/reestr-advokatskih-obiednan-kieva>
13. Публічна кадастрова карта <http://www.map.land.gov.ua/kadastrova-karta>
14. База даних втрачених паспортів <http://www.fin-risk.org/index.php?name=Passports>
15. Перевірка документа про освіту <https://osvita.net/ua/checkdoc>
16. Розшук МВС <http://mvs.gov.ua/.../contr.../investigation/search/wantedPerson>
17. Зниклі громадяни <http://mvs.gov.ua/.../contr.../investigation/search/missedPerson>
18. Реєстр. Винаходи та корисні моделі. Знаки для товарів і послуг. Промислові зразки. Інші бази даних Інституту промислової власності <http://www.uipv.org.ua/bases2.html>
19. Централізована база даних МТСБУ. Реєстр виданих страхових полісів автоцивілки. Перевірка поліса МТСБУ. База даних автоцивілки. Пошук за державним номером автомобіля. Пререверка статусу поліса "Зеленої картки". База даних полісів ОСАГО https://mail.mtibu.kiev.ua/Cbd/MTSBU_Pages/Tree.aspx
20. Державний реєстр фінансових установ <http://www.kis.nfp.gov.ua>
21. Єдиний реєстр бюро кредитних історій, Державний реєстр страхових та перестрахових брокерів та інші <http://nfp.gov.ua/content/inshi-reestri-ta-pereliki.html>
22. Перелік осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=126&lang=uk
23. База даних підприємств харчової промисловості <http://www.ukroliya.kiev.ua/industry>
24. Єдиний реєстр спеціальних бланків нотаріальних документів <http://rnb.informjust.ua>
25. Державний реєстр документів моряків <http://www.itcs.org.ua/.../derzhavniy-reiestr-dokumentiv-mory...>
26. Єдиний реєстр адвокатів <http://www.unba.org.ua/erau>
27. Перевірка коду IMEI мобільних телефонів <http://www.ucrf.gov.ua/baza-imei/perevirka-kodu-imei>
28. Державний реєстр потенційно шкідливих об'єктів <http://sfd.archives.gov.ua/RUS/page4.html>
29. Єдина база чіпованих тварин <http://www.tracer.com.ua>
30. Державний реєстр лікарських засобів <http://www.drlz.kiev.ua>
31. Державний реєстр небезпечних факторів Держсанепідемслужби <http://uhrc.gov.ua/register>
32. Державний реєстр лікарських засобів. Державний реєстр медичної техніки і виробів медичного призначення. Державний реєстр дезінфекційних засобів. Державний формуляр лікарських засобів. Реєстр оптово-відпускних цін на вироби медичного призначення http://www.moz.gov.ua/ua/portal/register_medicaltechnics
33. Державний реєстр телерадіоорганізацій <http://www.nrada.gov.ua/ua/13720.html>
34. Реєстр адміністративних послуг <http://poslугy.gov.ua/AdminService/List>

35. База даних експортерів [http://ukrexport.gov.ua/rus/ukr_export_exporters/...](http://ukrexport.gov.ua/rus/ukr_export_exporters/)
36. База даних інфраструктури експорту [http://ukrexport.gov.ua/rus/baza_ukr_infrastructure/...](http://ukrexport.gov.ua/rus/baza_ukr_infrastructure/)
37. Електронний реєстр суб'єктів, які надають послуги, пов'язані з ЕЦП <http://czo.gov.ua/ca-registry>
38. Реєстр організаторів державної експертизи у сфері технічного захисту інформації <http://dstszi.kmu.gov.ua/dstszi/control/uk/publish/article...>
39. Перелік засобів технічного захисту інформації, дозволених для забезпечення технічного захисту державних інформаційних ресурсів та інформації <http://dstszi.kmu.gov.ua/dstszi/control/uk/publish/article...>
40. Перелік суб'єктів господарювання, які мають ліцензії на провадження господарської діяльності з надання послуг у галузі криптографічного захисту інформації (крім послуг електронного цифрового підпису), торгівлі криптосистемами і засобами криптографічного захисту інформації <http://dstszi.kmu.gov.ua/dstszi/control/uk/publish/article...>
41. Перелік суб'єктів господарювання, які мають ліцензії на провадження господарської діяльності з надання послуг в галузі технічного захисту інформації <http://dstszi.kmu.gov.ua/dstszi/control/uk/publish/article...>
42. Перелік сертифікованих засобів криптографічного захисту інформації <http://dstszi.kmu.gov.ua/dstszi/control/uk/publish/article...>
43. Перелік відомостей, що становлять службову інформацію і яким присвоюється гриф "Для службового користування" <http://dstszi.kmu.gov.ua/dstszi/control/uk/publish/article...>
44. Реєстр наукових організацій http://store.uintei.kiev.ua/reestr_new.html
45. Єдиний державний реєстр виконавчих проваджень <https://trade.informjust.ua/vpdoc/getdoc.aspx>
46. Реєстр адміністративних послуг <http://www.me.gov.ua/Documents/List...>
47. Перелік організацій-виконавців, які заявили право на податкові пільги <http://www.me.gov.ua/Documents/List...>
48. Реєстр ліцензіатів Міністерства фінансів України, які мають право на провадження господарської діяльності з виготовлення бланків цінних паперів http://www.minfin.gov.ua/.../article%3fshowHidden=1&art_id=27...
49. Перелік суб'єктів господарської діяльності, що мають ліцензію на діяльність з випуску та проведення лотерей <http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main...>
50. Реєстр ліцензіатів, яким дозволено діяльність у сфері збору, обробки, переробки відходів дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння <http://www.assay.gov.ua>
51. Електронна система розкриття інформації учасників фондового ринку ЕСКРІН <http://smida.gov.ua/db>
52. Реєстр дозволів на міжнародні перевезення <http://www.mtu.gov.ua/uk/1234365r6i8ghjn.html>
53. Довідник вантажних станцій Укрзалізниця http://uz.gov.ua/cargo_t.../general_information/cargo_stations
54. Перелік організацій, які мають діючий Сертифікат розробника авіаційної техніки <http://avia.gov.ua/.../sertifikaciya-ti.../rozrobniki/23855.html>
55. Виробники авіаційної техніки <http://avia.gov.ua/.../Virobniki-AT/30161.html>
56. Типи повітряних суден, які схвалені для експлуатації в ЦА <http://avia.gov.ua/documents/Lotna-pridatn/sertifikaciya-tipu/tipps/23861.html>
57. Реквізити аеропортів цивільної авіації України http://avia.gov.ua/.../certifica.../Aerodrome_ZPM_MTR/24145.html

58. Реєстр суб'єктів які надають агентські послуги з продажу авіаційних перевезень <http://avia.gov.ua/do.../diyalnist/Pro-sertyfikatsiyu-agentstv>
59. Інформація стосовно ліцензій з надання послуг з перевезення пасажирів, вантажів повітряним транспортом <http://avia.gov.ua/.../Aviaperevezennya-ta-litsenz.../23894.html>
60. Державний Реєстр перевізних документів суворого обліку <http://avia.gov.ua/.../Aviaperevezennya-ta-litsenz.../30122.html>
61. Перелік суб'єктів яким видано ліцензії на проведення тур операторської діяльності Держкомтуризму <http://www.tourism.gov.ua/ua/services/licensing/25408>
62. Перелік чинних галузевих будівельних норм (ВБН, ГБН) у сфері дорожнього господарства http://www.ukravtodor.gov.ua/.../%D1%81_perelik-chinnikh-galu...
63. Перелік виданих дозвільних документів (ЄКМТ) Укртрансінспекції <http://www.uti.gov.ua/transinsp/uk/publish/category/49824>
64. Реєстри учасників фондового ринку <http://www.nssmc.gov.ua/fund/registers>
65. Реєстр рішень НКЦПФР щодо реклами цінних паперів та фондового ринку <http://www.nssmc.gov.ua/activities/reklama>
66. Рейтингові агентства НКЦПФР <http://www.nssmc.gov.ua/fund/rateagencies>
67. Реєстр аудиторських фірм НКЦПФР <http://www.nssmc.gov.ua/fund/auditors-register>
68. Реєстрація емісій цінних паперів <http://www.nssmc.gov.ua/activities/stockregistration>
69. Розпорядження стосовно випусків ЦП <http://www.nssmc.gov.ua/activities/orders>
70. Оперативні дані щодо стану фондового ринку <http://www.nssmc.gov.ua/fund/stanrinku>
71. Перелік осіб зарахованих до президентський кадровий резерв "Нова еліта нації" <http://www.president.gov.ua/ru/documents/16463.html>
72. Перелік центрів надання адміністративних послуг м. Київ <http://ac.dozvil-kiev.gov.ua/OneStopShop/List>
73. Перевірка оригінальності ідентифікаційного номеру малого судна в Регістрі судноплавства <http://shipregister.ua/cin/cin3.html>
74. Реєстрова книга суден в Регістрі судноплавства <http://shipregister.ua/ships/reg-ships.pdf>
75. Судна, сертифіковані Регістром судноплавства <http://shipregister.ua/ism.html>
76. Перевірка дійсності документа Регістра судноплавства <http://shipregister.ua/ships/index.html>
77. Пошук суден в Регістрі судноплавства <http://shipregister.ua/ships/search.html>
78. Державний реєстр дитячих закладів оздоровлення та відпочинку <http://drdz.mlsp.gov.ua/msm>
79. Українська міжбанківська валютна біржа . Фондовий, товарний ринок, електронні аукціони з продажу нафтопродуктів <http://www.uice.com.ua>
80. Перелік земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності, права на які плануються продавати на земельних торгах <http://dazru.gov.ua/perelik-zemelnix-dilyanok-silskogospoda...>
81. Повний перелік державних топографо-геодезичних і картографічних підприємств, перелік інститутів землеустрою <http://land.gov.ua/.../107650-perelik-derzhavnykh-topografo-h...> та <http://land.gov.ua/.../104065-perelik-instytutiv-zemleustroi...>
82. Реєстр гарантів. Державна фіскальна служба <http://sfs.gov.ua/dovidniki--reestri--p.../reestri/120338.html>
83. Перелік об'єктів права інтелектуальної власності, включених до митного реєстру <http://sfs.gov.ua/dovidniki--reestri-.../pereliki-/100237.html>
84. Перелік вилученого митницями майна (крім конфіскованого), що передано в реалізацію <http://sfs.gov.ua/dovidniki--reestri-.../pereliki-/166716.html>

85. Реєстр підприємств, яким надано дозвіл на відкриття та експлуатацію митного складу
<http://sfs.gov.ua/dovidniki--reestri--pe.../reestri/94929.html>
86. Комплексна інформаційна система Держфінпослуг <http://kis.nfp.gov.ua>
87. Державний реєстр оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності <http://www.spfu.gov.ua/.../SPFUSiteDefinition/RegisterSOD.aspx>
88. Реєстр організаторів аукціонів по відчуженню майна <http://www.spfu.gov.ua/.../RegisterOrganizers%D0%90uctionsSal...>
89. Реєстр корпоративних прав держави <http://www.spfu.gov.ua/.../.../RegisterStateCorporateRights.aspx>
90. Реєстр договорів Фонду державного майна <http://www.spfu.gov.ua/.../SPFUSit.../RegisterLegalEntities.aspx>
91. Потенційні об'єкти оренди Фонду державного майна <http://www.spfu.gov.ua/.../SPFUSi.../PotentialRentObjects.aspx>
92. Продаж на аукціоні Фонду державного майна <http://www.spfu.gov.ua/.../SPFUSi.../RentForPotentialBuyers.aspx>
93. Переліки суб'єктів господарювання Фонду державного майна <http://www.spfu.gov.ua/.../SPFUSiteD.../ListsOfUndertakings.aspx>
94. База даних “Законодавство України” <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>
95. Реєстр агентів. Моторно транспортне страхове бюро України МТСБУ <https://cbd.mtibu.kiev.ua/MTS.../Parameters/SearchParams.aspx...>
96. Перелік лікарських засобів, заборонених до рекламування, які відпускаються без рецепта http://moz.gov.ua/docfiles/639_2012_dod.rar
97. Державний реєстр реєстраторів розрахункових операцій http://sts.gov.ua/data/normativ/.../000/62287/Re_str_TK_19.doc
98. Інформація про засоби вимірювальної техніки, внесеної до державного реєстру Укрметртестстандарт <http://www.ukrcsm.kiev.ua/.../2009-02-05-.../2009-07-09-10-57-47>
99. Продукція , сертифікована Укрметртестстандартом <http://www.ukrcsm.kiev.ua/index.p.../.../2009-02-12-13-16-36/-qq>
100. Перелік переможців II аукціону з продажу спеціальних дозволів на користування надрами <http://geo.gov.ua/.../547-v-derzhgeonadrah-ukrayini-vdbuvsva-...>
101. Стан мінерально-сировинної бази. Перелік корисних копалин загальнодержавного значення, які на даний час не розробляються <http://www.geo.gov.ua/stan-mineralno-sirovinnoi-bazi.html>
102. Оглядові геологічні карти <http://www.geo.gov.ua/oglyadov-geologchn-karti.html>
103. Перелік державних геологічних підприємств <http://www.geo.gov.ua/derzhavn-geologchn-pdpriyemstva.html>
104. Державний реєстр пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання <http://www.menr.gov.ua/control/control5>